

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ

(ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)

1661-1781

ΟΣΙΟΣ
Ο
ΕΥΓΕΝΙΟΣ
ΑΙΤΩΛΟΣ

1597 - 1682

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ
Ο ΓΟΡΔΙΟΣ
1654 - 1729

1775 - 1809

ΚΑΤΑΧΩΡΗΜΕΝΟΝ

«Όποιος τον τόπο μας τιμά,
μες στην ψυχή μας μπαίνει
και στους ανθρώπους φωτεινό
παράδειγμα θα μένει!»

N.A.

Εφημερίδα επικοινωνίας και ενημέρωσης των Απανταχού Βραγγιανιωτών Αγράφων Ευρυτανίας • Έτος 9ο, Φύλλο 34ο • Απρίλιος - Μάιος - Ιούνιος 2008
Ιδιοκτήτης: Σύλλογος Βραγγιανιωτών Αγράφων Ευρυτανίας, Πειραιώς 6, 104 31 Αθήνα, τηλ. 210-5231647, Fax: 210-5234190-6216593
Εκδότης: Αλεξάκης Νικόλαος, Ζαγορίου 6 - 14569 - Άνοιξη Αττικής - Τηλ.: 210-8140283, Fax: 210-6216593 - ΚΩΔΙΚΟΣ 5823

ΤΑ ΑΓΡΑΦΑ ΣΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Τριήμερο (8, 9, 10 Αυγούστου) Ιστορικό Συνέδριο στο Δ. Αγράφων
Η τρίτη ημέρα (10 Αυγούστου) του Συνεδρίου
θα διεξαχθεί στα Μεγάλα Βραγγιανά

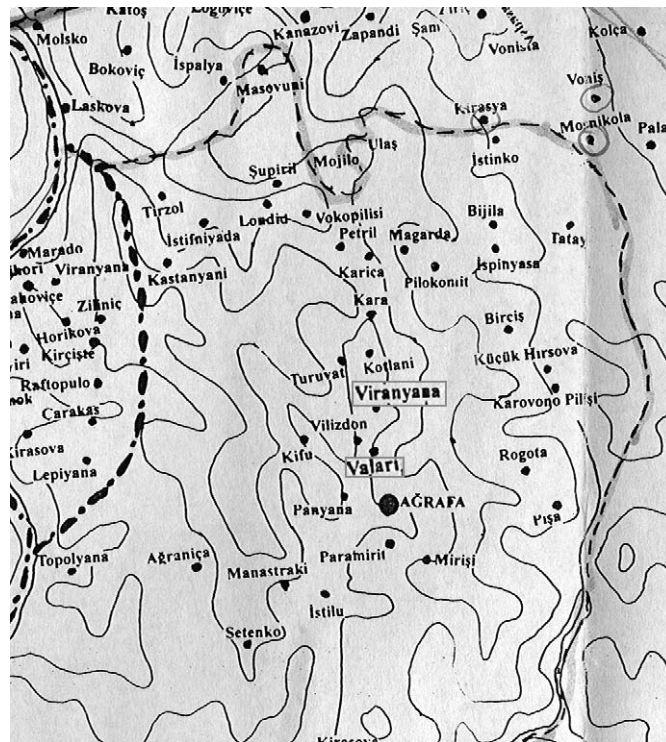
Ο Δήμος Αγράφων, η Πανευρυτανική Ένωση και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρυτανικών Σπουδών και Ερευνών (ΕΥΚΕΣΕ) σε συνεργασία με τους τοπικούς πολιτιστικούς συλλόγους ανακοινώνουν ότι προγραμματίζουν τη διεξαγωγή επιστημονικού συνεδρίου με θέμα:

«Τα Άγραφα στη διαδρομή της Ιστορίας»

Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στα Άγραφα, στις 8, 9 και 10 Αυγούστου 2008 και θα περιλαμβάνει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Άγραφα: Μυθολογία - Αρχαία Ιστορία.
- Βυζαντινή εποχή - Τουρκοκρατία. Η πνευματική ζωή στα Άγραφα - Οι Σχολές των Αγράφων και οι μορφές των Δασκάλων του Γένους.
- Προεπαναστατική περίοδος (Κλέφτες - Αρματολοί - Απελευθερωτικά κινήματα) - Επαναστατική περίοδος.
- Ο Κατσαντώνης: Προσωπικότητα - Δράση - Μαρτυρικός θάνατος.
- Τα Άγραφα στη νεότερη και σύγχρονη εποχή.

Το πλούσιο ιστορικό παρελθόν της περιοχής μας, εγγυάται την επιτυχία του συνεδρίου

Χάρτης της περιοχής των Αγράφων από το δημοσιευμένο τουρκικό φορολογικό κατάστιχο του 1454-55

από πλευράς συμμετοχής εισηγητών. Εμείς, ο σύλλογος «Αναστάσιος Γόρδιος» και οι υπόλοιποι πολιτιστικοί σύλλογοι των συνοικισμών του χωριού οφείλουμε να στηρίξουμε την διε-

Συνέχεια στην 2η σελ.

ΟΣΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Παρουσιάσεις - Σχόλια

Υπό Παναγιώτου Κων. Βλάχου στην 6η σελ.

ΑΓΡΑΦΑ, ΕΤΟΣ 1454/5 μ.Χ. **

Γράφει: ο Ανάργυρος - Γιάννης Δ. Μαυρομύτης

στη σελ. 7

Σύλλογος των απανταχού Βραγγιανιωτών «Αι-Γιάννης ο Θεολόγος»

Το «τσούγκρισμα» του πασχαλινού αυγού

Ο Σύλλογος Αι-Γιάννης ο Θεολόγος με επιτυχία διοργάνωσε στις 8/5/2008 τον ετήσιο χορό προς τιμή του Αγίου στα Βραγγιανά, στον οποίο παραβρέθηκε το σύνολο των συγχωριανών καθώς επίσης ο Δήμαρχος Αγράφων κ. Μπούρας Χρήστος, ο Αντιδήμαρχος κ. Τσιώλης Βασίλειος, ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Χαλιμούρδας Δημήτριος, ο Πρόεδρος του Συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος» κ. Τσιώλης Κωνσταντίνος και ο Πατέρας Παναγιώτης Τσιώλης.

Την Παρασκευή 1η Αυγούστου 2008, ο σύλλογος διοργανώνει δημοτική βραδιά στην πλατεία «Σταυρός» με εκλεκτούς μεζέδες και εξαιρετική μουσική. Σας περιμένουμε όλους. Ορχήστρα δωρεάν.

Με εκτίμηση
Το Δ.Σ.

Ο π. Παναγιώτης με τους προσκυνητές του Αγ. Ιωάννη του Θεολόγου Βραγγιανών

ΙΕΡΑ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ
(Μεγ. Βραγγιανών)
Σάββατο 26 Ιουλίου 2008
Να είμαστε όλοι εκεί.

Ο Αντιδήμαρχος Αγράφων Βασίλειος Γ. Τσιώλης σας εύχεται «Καλό Καλοκαίρι»

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΙ ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΒΡΑΓΓΙΑΝΩΝ

Νικόλαος Χρήστου

εδρος των Βραγγιανών στα τέλη της δεκαετίας του '70.

Στο φύλλο Ν. 6 του Ιουνίου 2006 και στο δημοσίευμα της σελ. 5 **“Κοινοτικοί άρχοντες των Βραγγιανών”** παρέλειψα να αναφέρω μεταξύ των αρχόντων τον αείμνηστο **Νικόλαο Χρήστου**, που υπήρξε πρό-

Σήμερα διορθώνοντας αυτή την παράλειψη θέλω να προσθέσω ότι ο **Νικόλαος Χρήστου**, ως πρόεδρος του χωριού είχε σημαντική προσφορά έργου και εκτός των άλλων συνένδεσε το όνομά του, με τις μελέτες, τις αποφάσεις και με μεγάλες μέρες του έργου μεταφοράς του νερού της “μάνας νερού”, για την ύδρευση των κατοίκων του Απάνω Μαχαλά.

Αλλά και γενικά ο ήρεμος χαρακτήρας του, ο ήπιος τόνος του και οι φρόνιμες αποφάσεις του αποτέλεσαν στοιχεία της υπεύθυνης παρουσίας του στην προεδρία της κοινότητας.

Χριστόφορος Αλεξιάκης

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Η αγιογραφημένη εικόνα του Αγ. Χαράλαμπος που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας, στο άρθρο «Η εορτή του Αγίου Χαράλαμπος στα Βραγγιανά» (10 Φεβρουαρίου 2008) εκ παραδρομής, δεν είναι εκείνη που προέρχεται από το εργαστήριο του **Παρθενίου του εκ Φουρνά των Αγράφων**.

Στο παρόν φύλλο δημοσιεύουμε την εικόνα (λεπτομέρεια) που προέρχεται από το ως άνω εργαστήριο.

Έφυγαν για πάντα...

- **Δημήτριος Παναγ. Μπετχαβάς 66 ετών.**
- **Ευαγγελία, σύζυγος Λάμπρου Κ. Κούτη.**
- **Γκάτσης Σωτήριος του Λ.**
Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους και συγγενείς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΤΖΙΜΗΣ) ΜΠΕΤΧΑΒΑΣ Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ

23 ΜΑΡΤΙΟΥ 1941 - 18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2008

Μετά από χρόνια πάλη με την νόσο του σακχαρώδη διαβήτη «έφυγε» πρόωρα από τη ζωή, σε ηλικία 66 ετών. Άφησε πίσω τη σύζυγο, Καλλιόπη Ρουσσάκη, τα λατρεμένα του παιδιά, Τούλα και Τάκη, 5 εγγόνια και πολλούς φίλους και συγγενείς.

Ο “Τζίμης” γεννήθηκε στα Βραγγιανά Ευρυτανίας, στον μικρό συνοικισμό που ονομάζεται “Καλυβάκια”. Μετανάστευσε στο Μόντρεαλ του Καναδά, όπου γνώρισε ευημερία και ευτυχία για περισσότερα από 30 χρόνια.

Όσοι τον γνώριζαν μιλούσαν για έναν δραστήριο άνθρωπο με διεισδυτικά γαλανά μάτια, ο οποίος αγαπούσε βαθύτατα τα Μεγάλα Βραγγιανά, τους φίλους του και την οικογένειά του.

Παναγιώτης Δημ. Μπετχαβάς

Συνδρομές

Μαραγιάννη - Ντόβα Δήμητρα150
Κούτης Γεώργιος του Κων/νου20
Γκάτσης Κων/νος του Θεοδώρου100
Γκάτσης Νικόλαος του Αρ.20
Τζογάνης Θωμάς20
Παπαδοπούλου Δήμητρα110
Κούρεντα Πολυξένη15
Σύλλογος Αϊ-Γιάννης Θεολόγος100

Όσοι δίνουν συνδρομή και δεν υπάρχει εκ παραδρομής το όνομά τους στον κατάλογο συνδρομητών που δημοσιεύουμε μπορούν να επικοινωνούν με τον ταμία του Συλλόγου Νικήτα Τσιώλη τηλ.: 6937123783

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ (ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ)

Τρίμηνη έκδοση
επικοινωνίας και ενημέρωσης
των Απανταχού Βραγγιανιτών
Ευρυτανίας
Ιδιοκτήτης:

Σύλλογος Βραγγιανιτών
Αγράφων Ευρυτανίας
Πειραιώς 6 Αθήνα 10431
Τηλ.: 210-5231647

Fax: 210-5234190-210-6216593

Εκδότης: Νίκος Αλεξιάκης
Ζαγορίου 6 Άνοιξη 14569
Τηλ.: 210-8140283
Fax: 210-6216593

Σύνταξη: Νίκος Αλεξιάκης
Συνδρομές ετήσιες:
Εσωτερικού 5 ευρώ
Εξωτερικού 30 δολάρια.

Ηλεκτρονική σχεδίαση
Εκτύπωση:
Εκδόσεις-Γραφικές τέχνες

Καρπούζη Αριστέα
Θεοδοσίου 21 Ίλιον 13121
Τηλ.-Fax: 210 2619003, 2102619696
210 2625277
e-mail: karpouzi@otenet.gr

ΤΑ ΑΓΡΑΦΑ ΣΤΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Συνέχεια από την 1η σελ.

Ξαγωγή του συνεδρίου τόσο με την προσωπική μας παρουσία στις συνεδρίες με τις εισηγήσεις όσο και με την εξυπηρέτηση των συνέδρων και των επισκεπτών στον τόπο μας. Έτσι θα διατηρήσουμε και την μακρά παράδοση φιλοξενίας των επισκεπτών στην περιοχή μας πόσο μάλλον όταν αυτοί είναι σύνεδροι ιστορικού συνεδρίου οι οποίοι θα κοπιήσουν και για να έρθουν στην περιοχή των Αγράφων αλλά και για να μας παρουσιάσουν το προϊόν της ερευνητικής τους εργασίας. Καλούμαστε λοιπόν να είμαστε όλοι παρόντες (τιμώντες και τους εισηγητές αλλά και τους οργανωτές του συνεδρίου) σ' αυτό το τόσο μεγάλο πνευματικό γεγονός το οποίο θα αναδείξει το ιστορικό παρελθόν του τόπου μας αλλά συγχρόνως θα συμβάλει στην προβολή και την ανάπτυξη της περιοχής και του χωριού μας.

Στην πανήγυρι της εορτής της Αγ. Παρασκευής (26 Ιουλίου) στα Μεγ. Βραγγιανά θα ανακοινωθούν περισσότερα, αναλυτικά με το περιεχόμενο και το πρόγραμμα του συνεδρίου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου «Αναστάσιος Γόρδιος»

ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Την Κυριακή 27 Ιουλίου, στις 10:30 π.μ. στην κεντρική πλατεία των Αγράφων θα πραγματοποιηθεί η εγγραφή της εκπομπής της ΕΤ3 «**Κυριακή στο χωριό**».

Η εκπομπή «Κυριακή στο χωριό» έχει στόχο να βρίσκεται κοντά στους ανθρώπους της περιφέρειας μεταφέροντας εικόνες από την «εκτός των τειχών Ελλάδα» και δίνοντας λόγο σε όσους ζουν, δημιουργούν και στηρίζουν με την παρουσία τους την ανάπτυξη του τόπου τους.

Την ίδια ημέρα, συγχρόνως, γίνεται στην πλατεία των Αγράφων το Ετήσιο **Αντάμωμα της Ομοσπονδίας Ευρυτανικών Συλλόγων**.

Ημερίδα στο Δήμο Ασπροποτάμου

Η Πανευρυτανική Ένωση σε συνεργασία με το Δήμο Ασπροποτάμου προγραμματίζει Ημερίδα στο Ραυτόπουλο στις 2-8-2008 με θέμα: “Η Άγνωστη ιστορία του Ασπροποτάμου και η ανάπτυξη της περιοχής”.

**Για περισσότερες πληροφορίες
για «Τα Μεγάλα Βραγγιανά»
στο www.agrafiotis.gr και στο
www.evrytania.eu**

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ - ΦΟΡΟΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ Κ. ΤΣΙΩΛΗΣ
ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΣ Α.Σ.Ο.Ε.Ε.
ΑΡ. ΜΗΤΡ. ΑΔΕΙΑΣ: 5272 ΤΑΞΗΣ Α'

ΓΡΑΦ.: Γ. ΧΑΤΖΗΔΑΚΗ 10 & ΝΑΕΟΥ • ΠΑΤΗΣΙΑ • 111 41 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ./FAX: 210 22.30.079 - 210 22.34.809 • ΚΙΝ.: 6944 229557
e-mail: margoroi@otenet.gr

Πάσχα στο χωριό

Το Πάσχα, για όλους εμάς τους χριστιανούς, είναι η μεγαλύτερη, λαμπρή γιορτή στην ιερή ανάμνηση της θυσίας και της Ανάστασης του αμνού του Θεού, του Χριστού, με την οποία ο άνθρωπος ανακτά τη σωτηρία του από το θάνατο και την αμαρτία.

Η λέξη Πάσχα σημαίνει το πέρασμα των Ισραηλιτών από την Ερυθρά Θάλασσα, με τη βοήθεια του Θεού και την ανάκτηση της ελευθερίας τους από τους Αιγυπτίους.

Για μας τους χριστιανούς το Πάσχα σημαίνει το πέρασμα από το θάνατο στη ζωή, στη χαρά, στην ελπίδα, που μας χάρισε ο Χριστός με την Ανάστασή Του. Είναι η πιο λαμπρή γιορτή της Ορθοδοξίας και γι' αυτό τη λέμε και Λαμπρή.

Από την έναρξη των νηστειών για το Πάσχα, οι σφυγμοί της ψυχής μου δυνάμωσαν την επιθυμία μου να γιορτάσω οικογενειακά τη Λαμπρή στη γενέτειρά μου, τα Μ. Βραγγιανά, μαζί με τους απλούς και πολυαγαπητούς μου συγχωριανούς, στη λαμπροστόλιστη εκκλησία του Αγίου Γεωργίου και με τον ακούραστο και στυλοβάτη του χωριού μας πατέρα Παναγιώτη.

Έτσι κι έγινε. Την Παρασκευή, πριν του Λαζάρου, ξεκίνησα με τη γυναίκα μου κ. Ευστρατία, από την Άνοιξη Αττικής, περνώντας γνωστές πόλεις και χωριά φθάνοντας, μετά από τρεις και πλέον ώρες οδήγησης, στον οικισμό Έλατο Βραγγιανών με τα απλά σπιτάκια του και την παραδεισένια φύση του.

Κάναμε το σταυρό μας στη νεόδμητη εκκλησία του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού και συνεχίσαμε τη γνωστή διαδρομή: Σκάλες - Κριθάρια - Άγιος Νικόλαος. Μπήκαμε στο πέτρινο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, κάναμε το σταυρό μας ανάβοντας το καθερωμένο κεράκι μιας απλής και αληθινής προσευχής.

Ο δρόμος λόγω των έργων διανοιξης και ασφαλοστρωσης από Έλατο μέχρι και τα Κριθάρια (πίστωση 600.000€) και του χειμωνιάτικου καιρού είχε πολλές λάσπες, λακκούβες και πέτρες.

Ευελπιστούμε, ότι με την ένταξή του, από Βραγγιανά μέχρι και τον Έλατο, στο πρόγραμμα "Πίνδος", με το ποσό του 1,5 εκατομ. €, όπως ανακοινώθηκε πλέον επίσημα από το Νομάρχη μας κ. Κοντογιώργο Κων/νο και το Δήμαρχό μας κ. Μπούρα Χρήστο, στα επόμενα χρόνια θα έχει ασφαλοστρωθεί όλος ο δρόμος από το χωριό μας μέχρι και τον Έλατο.

Αυτή η ευχάριστη και άριστη συγκυρία χαροποιεί όλους μας, γιατί αποτελεί τη σημαντικότερη υποδομή του τόπου μας, μετά τη Μάνα Νερού.

Δεν παραλείπουμε γι' αυτό να ευχαριστήσουμε την Πολιτεία και

τους άρχοντες του τόπου μας για τη μεγάλη και σπουδαία προσφορά τους.

Μετά το μοναχικό, ερημικό και σωτήριο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, αγναντέψαμε χαρούμενα τα παρδαλά από το λίγο χιόνι περήφανα βουνά: Αρχόντω, Καταρραχιά,

μονότονο λάλημά του, ψάχνοντας συγχρόνως για καμιά ξένη φωλιά να εναποθέσει το αυγουλάκι του. Του αρέσει νάναι μόνος κι έρημος, χωρίς συντρόφους και παιδιά.

Ο καιρός όλη τη Μ. Εβδομάδα ήταν μουντός, σκοτεινός, με βροχές, κρύο και χιόνια, που άσπρισαν

«Η Ανάσταση»

Τσεκούρα, Απέλινα, Σημαία, Ντελιδήμη, Γκατσέικα, τους απέραντους ελατιάδες και τις πανύψηλες, λυγρόκορμες οξυές, που προσπαθούσαν να ολοκληρώσουν την καταπράσινη φορεσιά τους.

Κατηφορίζοντας φτάσαμε στις παρυφές του χωριού μας, απ' όπου απολαύσαμε μια καταπληκτική και

τα γύρω βουνά, φτάνοντας μέχρι και το Φραχτό.

Το Σάββατο του αγίου και δικαίου Λαζάρου, ο πατήρ Παναγιώτης λειτουργήσε στην εκκλησία της Παναγίας, στο Βαλάρι.

Την Κυριακή των Βαΐων, εκκλησιαστήκαμε στον Ι.Ν. Αγίου Γεωργίου, όπου γιορτάσαμε τη λαμπρή και

Ο Επιτάφιος

ανεπανάληπτη εικόνα. Το πανέμορφο χωριό μας με τα ανοιξιάτικα πολύχρωμα στολίδια του έμοιαζε με ζωγραφιά.

Τα λιβάδια και τα εγκαταλειμμένα, χέρσα χωράφια ήταν πλημμυρισμένα κυριολεκτικά στο πράσινο και στα πολύχρωμα λουλούδια. Λίγα γιδοπρόβατα και γελάδια έβοσκαν αμέριμνα και χαίρονταν την αφθονία και την ομορφιά της φύσης.

Κάπου-κάπου ακουγόταν το λάλημα του περήφανου κόκορα της κ. Αγαπούλας Παρθένη, τα κακαρίσματα από τις γεννούσες κότες της και τα αλυχτίσματα των σκύλων. Ο δεκούκος γύριζε περιφερειακά στο χωριό διαλαλώντας τη χαρά του με το

ένδοξη πανήγυρη της εισόδου του Κυρίου στα Ιεροσόλυμα. Με τις ευλογίες του ιερέα μας, πατέρα Παναγιώτη, λάβαμε ο καθένας από ένα κλαδί βίας, που σημαίνει τη νίκη του Χριστού κατά του διαβόλου και του θανάτου. Κατόπιν ανταλλάξαμε χειραψίες και χρόνια πολλά.

Τη Μ. Δευτέρα, όπου γίνεται η αρχή των αγίων παθών του Σωτήρος, με τον Ιωσήφ τον Πάγκαλο και την ιστορία της ξηραθείσης υπό του Κυρίου συκής, που εικονίζει την απογυμνωμένη πάσης πνευματικής χάριτος συναγωγής των Ιουδαίων και που ψάλλουμε το θαυμάσιο τροπάριο: Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν μέσω της νυκτός..., καθώς και τη Μ.

Τρίτη, της Παραβολής των δώδεκα παρθένων, ο πατήρ Παναγιώτης λειτουργήσε στην Παναγία, στο Βαλάρι.

Τη Μ. Τετάρτη το πρωί, ο πατήρ Παναγιώτης πραγματοποίησε το μυστήριο του Ευχελαίου, στον Άι-Γιώργη, αλείφοντας, με αγιασμένο έλαιο στα χέρια, στο πρόσωπο και στο μέτωπο, όλους τους παρευρεθέντες πιστούς μεταδίδοντάς τους ευλαβικά τη θεία χάρη.

Τη Μ. Πέμπτη, στον Άι-Γιώργη, παρακολουθήσαμε με ευλάβεια και βαθιά κατανύξη τη θεία λειτουργία του μυστικού δείπνου, τα Δώδεκα Ευαγγέλια και τη σεπτή σταύρωση του Κυρίου μας.

Στη συνέχεια παρέμειναν στην εκκλησία: η κ. Βασιλική Θεοδώρου - Μπούρα με τις δυό κόρες της, η κ. Ευστρατία Γκάτση-Αλεξάκη, η κ. Ελένη Τσιουγκρή-Θεοδώρου, η κ. Βαγγελιώ Τσιώλη-Δημητρίου κ.ά., οι οποίες στόλισαν με ευσέβεια και περίτεχνα τον Επιτάφιο με ανοιξιάτικα πολύχρωμα λουλούδια και τρυφερές πρασινάδες.

Το μεσημέρι της Μ. Παρασκευής έγινε η ιερή αποκαθήλωση του Κυρίου και τότε μικροί και μεγάλοι έσπευσαν να προσευχηθούν, να ασπασθούν και να περάσουν σταυρωτά κάτω από τον Επιτάφιο, ενώ οι καμπάνες στο καινούριο, πέτρινο, τοξωτό καμπαναριό, χτυπούσαν λυπητερά. Ακόμη και ο καιρός θρηνούσε και υμνούσε μαζί με μας συμβολικά το "Τον δι ημάς σταυρωθέντα δεύτε πάντες υμνήσωμεν".

Το βράδυ της Μ. Παρασκευής η εκκλησία του Άι-Γιώργη ήταν κατάμεστη από κόσμο. Όλοι μαζί ψάλλαμε τα γνωστά εγκώμια, που είναι ύμνοι επαινετικοί και δοξολογικοί προς τιμή του Χριστού μας.

Κατόπιν με αναμμένες τις λαμπάδες μας ακολουθήσαμε την περιφορά του Επιταφίου. Παρά τη βροχή και το κρύο η όλη πομπή ακολούθησε το δρόμο μέχρι το Δεντράκο, πάνω από τον Άι-Δημήτρη, στις Στανάδες. Ο πατήρ Παναγιώτης κατά διαστήματα σταματούσε την πομπή και προσευχόταν για τους ενορίτες, την πατρίδα, τους στρατιώτες, το χωριό μας, το Δήμο μας, τους ταξιδιώτες, τους αρρώστους, τους φυλακισμένους και για όλο τον κόσμο.

Όταν επιστρέψαμε στο προαύλιο της εκκλησίας, ο πατήρ Παναγιώτης προσευχήθηκε για τις ψυχές των υπέρ πίστεως και πατρίδος πεσόντων διαβάζοντας τα ονόματά τους από τη μαρμαρένια πλάκα του μνημείου.

Κατόπιν τέσσερα παλικάρια κρέτησαν τον Επιτάφιο στην πόρτα της εκκλησίας και περάσαμε όλοι από κάτω μπαίνοντας μέσα.

Με το τέλος της θείας λειτουργίας πήραμε λουλούδια και πρασινά-

Συνέχεια στην 4η σελ.

Πάσχα στο χωριό

Συνέχεια από την 3η σελ.

δα από τον Επιτάφιο, τα οποία είναι καλό για το σπίτι να τα έχουμε όλο το χρόνο.

Μέσα σ' αυτή την παγερή και βροχερή του Απρίλη νύχτα, αρχίζει να φωτίζει η ελπίδα της Ανάστασης και της Λαμπρής μέρας του Πάσχα.

Τη νύχτα του Μ. Σαββάτου και κατά τις 11 η ώρα, χτυπά χαρμόсуна η καμπάνα. Σε λίγα λεπτά η εκκλησία γεμίζει από πιστούς, Βραγγιανίτες και ξένους, όλοι τους έτοιμοι με τις λαμπάδες τους να πάρουν το Άγιο Φως. Με το άκουσμα, του πατέρα Παναγιώτη, στις 12 η ώρα ακριβώς, **“Δεύτε λάβετε φως”**, πλήθος από λαμπάδες σμίγουν και παίρνουν το Άγιο Φως, το οποίο στη συνέχεια δίνεται σε όλο το εκκλησίασμα. Έπειτα βγήκαμε στο προαύλιο της εκκλησίας του Άι-Γιώργη, όπου ο πατήρ Παναγιώτης τοποθέτησε την εικόνα της Ανάστασης πάνω σ' ένα μικρό, μόνιμο τραπεζάκι με σταυρό και αμέσως ανέγνωσε το Ευαγγέλιο. Κατόπιν όλοι μαζί ψάλλαμε το **“Χριστός Ανέστη”**. Τη στιγμή αυτή κατέφθασε από τη Λάρισα ο κ. Βασίλης Ντίκας, ο οποίος μας έφερε, με ένα φανάρι, το αυθεντικό Άγιο Φως από τα Ιεροσόλυμα, με το οποίο ματανάσαμε τις λαμπάδες μας.

Οι ευχές, οι χειραψίες και τ' αγκαλιάσματα των πιστών έδιναν κι έπαιρναν με το “Χριστός Ανέστη”, “Αληθώς Ανέστη”.

Αφού ασπαστήκαμε την εικόνα της Ανάστασης, μπήκαμε στην εκκλησία, όπου ψάλλαμε, με ταξί άλλων το “Αναστάσεως ημέρα, λαμπρυνθώμεν λαοί: Πάσχα Κυρίου Πάσχα...”

Με όλη την Πασχαλινή, Αναστάσιμη ατμόσφαιρα καθώς και τους θριαμβευτικούς αναστάσιμους ύμνους, που έψελναν εμπειρικά και ευλαβικά οι ψάλτες, ιδιαίτερα ο αγιοπρεπής πατήρ Παναγιώτης, το εκκλησίασμα μεταρσιωνόταν, υψωνόταν πάνω από τα γήινα.

Μέσα σ' αυτή την απλή πλημμύρα της Πασχαλινής φωτοχυσίας οι μορφές των εικονιζομένων αγίων συμμετείχαν στην αναστάσιμη χαρά και ζωντάνευαν. Τότε μου φάνηκαν όλα να λάμπουν. Εικόνες, σταυροί, εξαπτέρυγα, άμφια, τα πρόσωπα όλων των συγχωριανών μου και ξεχωριστά του πατέρα Παναγιώτη.

Μείναμε σχεδόν όλοι μας μέχρι το τέλος της θείας και αναστάσιμης λειτουργίας με τις λαμπάδες μας αναμμένες, για να μας θυμίζουν τον ερχομό του νοητού φωτός, του νοητού ήλιου στον κόσμο, δηλαδή του Σωτήρα ημών Χριστού.

Η απόλυση της λαμπροφόρας ημέρας του Πάσχα έγινε διαλογικά. Ο πατήρ Παναγιώτης επανέλαβε τρεις φορές το “Χριστός Ανέστη” και ημείς, με αλλοιωμένο το πρόσωπο από άγια χαρά, αντιφωνήσαμε: “Αληθώς Ανέστη” και στο “Δόξα τη αυτού τριημέρω εγέρσει”, ανταπαντήσαμε σαν ένας άνθρωπος: “Προσκυνούμε αυτού την τριήμερον έγερσιν”.

Αυτή τη λαμπρή ημέρα ξεχνούμε τα μίσση και τα πάθη και καλούμαστε από την εκκλησία μας να **“συγχωρήσωμε πάντα τη αναστάσει... και αλλήλους περιπτυσώμεθα”**.

Με τις λαμπάδες αναμμένες φέραμε το Άγιο Φως στα σπίτια μας και ανάψαμε το καντηλάκι μπροστά στο εικόνισμα.

Μεταξύ των πιστών παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους τις αγίες γιορτινές μέρες: Ο Δήμαρχος Αγράφων **κ. Μπούρας Χρήστος**, ο Αντιδήμαρχος **κ. Τσιώλης Βασίλειος**, ο Πρόεδρος του χωριού μας **κ. Γούλας Ευάγγελος** και οι τοπικοί σύμβουλοι **κ.κ. Χρήστου Αλέξανδρος** και **Παρθένης Ιωάννης**.

Την Κυριακή της Λαμπρής ο συννεφιασμένος καιρός μας επέτρεψε να ψήσουμε το καθιερωμένο πασχαλινό αρνί και να στήσουμε το λαμπριάτικο τραπέζι.

Σ' όλο το χωριό ακουγόταν το αθάνατο δημοτικό τραγούδι, που θύμιζε άλλες εποχές, τότε που κατά το χαρούμενο έθιμο την Κυριακή του Πάσχα και τη Δευτέρα της Λαμπρής, όλο το χωριό πανηγύριζε με βιολιά και νταούλια, όπως μας λέει εύστοχα το παρακάτω ποίημα:

Στον Άι-Γιώργη τη Λαμπρή

Στον Άι-Γιώργη τη Λαμπρή,
σκουίζει, κλαίει το βιολί.
Το νταούλι αντηχεί,
ξεφαντώστε χωριανοί.

Παίζει ο Στέφος το βιολί,
με νταούλι το Λια Γατή
κι απ' την άλλη τη ζυγιά
παίζουν του Μπούκα τα βιολιά.

Στο χορό πιάσαν σειρά
απ' τον απάν' το Μαχαλά.
Κουστεσιώτες, Βαλαριώτες,
Σταναδιώτες και Δεντριώτες.

Κάποιοι έβγαλε σουιά,
που του πήραν τη σειρά
κι έγιν' ένα μαλλιαβράσι,
πάει ο κόσμος να χαλάσει.

Σε λίγο βγήκε ξαστεριά,
λέει τραγούδια η λεβεντιά.
Έτσι γλεντούσαν από παλιά,
στα Μεγάλα Βραγγιανά.

Χριστός Ανέστη και χρόνια πολλά!
Μ. Βραγγιανά
28 Απριλίου 2008

Ν.Γ. Αλεξάκης

Ο Σάκης Τσιώλης στα «σαλόνια» του ελληνικού ποδοσφαίρου

(Από την ηλεκτρ. εφημερίδα: exedrasports.gr)

Για άλλη μια φορά, ο εκ Μεγ. Βραγγιανών καταγόμενος **Σάκης Τσιώλης**, πρώην διεθνής ποδοσφαιριστής, και νυν προπονητής ποδοσφαίρου της ομάδας «Θρασύβουλος» του Δήμου Φυλής σημείωσε εξαιρετική επιτυχία καθώς, υπό τις οδηγίες του, η ομάδα ανέβηκε στην μεγάλη κατηγορία του ελληνικού ποδοσφαίρου (Σούπερ Λίγκα).

Χαρακτηρίστηκε στα 49 του χρόνια ως μέλος της «νουβέλ βαγκ» των Ελλήνων προπονητών. Αν το επίθετό του είχε κατάληξη σε «-ιτς», τότε οι «μεγάλοι» του ελληνικού ποδοσφαίρου θα έδιναν μάχη στα πόδια του. Αποκαλείται και ως «στρατηγός» του Θρασύβουλου. Την άνοδό του στην Super Liga την αφιερώνει πρώτον στον εαυτό του και δεύτερον σε όσους τον εμπιστεύτηκαν. Από όπου πέρασε, αγαπήθηκε όσο λίγοι. Γι' αυτό και ο Σάκης Τσιώλης ευχαρίστησε όσους τον βοήθησαν. «Ο άνθρωπος που μου έδωσε την ευκαιρία να μπω σε ένα διαφορετικό επίπεδο», είπε για το πρώην αφεντικό του Πανηλειακού, Σάκη Σταυρόπουλο.

Με το φετινό θαύμα που έκανε στον Θρασύβουλο, ο Σάκης Τσιώλης αναδείχθηκε σε **προπονητή των ανόδων**. Ο τεχνικός των Πρασίνων έγινε ο πρώτος που πανηγυρίζει δύο προβιβασμούς στη Σούπερ Λίγκα σε ισάριθμες σεζόν με δύο διαφορετικές ομάδες. Πέρσι είχε οδηγήσει στην άνοδο τον Λεβαδειακό και μάλιστα με ρεκόρ πόντων (67).

Κ. Τ.

ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Έκδοση βιβλίων

Η Πανευρυτανική Ένωση στα πλαίσια των δραστηριοτήτων της για την ανάδειξη της ιστορικής ταυτότητας της γενέθλιας γης μας, της Ευρυτανίας μας, κατά το τελευταίο δίμηνο έχει εκδώσει τα παρακάτω βιβλία:

α. **«Ευρυτανικά: Ιστορία - Άνθρωποι - Περιβάλλον»** του κ. Μιχάλη Σταφυλά σελ. 184 και

β. **«Η Βούληψη στη διαδρομή της Ιστορίας»** - Πρακτικά Ημερίδας, σελ. 208. Τα παραπάνω βιβλία διατίθενται στα Γραφεία της Ένωσης, στο βιβλιοπωλείο ΕΣΤΙΑ, επί της οδού Σόλωνος, Αθήνα και στο Καρπενήσι (κ. Μαυρομύτης Γιάννης τηλ. 2237024766). Η παρουσίασή τους προγραμματίζεται για το φθινόπωρο ε.ε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ & ΥΙΟΣ
Αδειούχοι - Ηλεκτρολόγοι -
Υδραυλικοί - Κλιματισμός -
Θέρμανση
Έδρα: Δομοκός Λαμίας
Τόπος καταγωγής:
Μεγ. Βραγγιανά Αγράφων
Ευρυτανίας
Τηλ.: 22320 94379, 94398 οικία
22320 23236 κατάστημα,
κινητό: 6944531094

Α/φοί ΠΑΡΘΕΝΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ - ΝΙΚΟΣ

Οικοδομικές εργασίες -

Τιμές προσιτές

Για το σπίτι των

ονείρων σας,

στα Μεγάλα

Βραγγιανά Αγράφων

Τηλ: 24450-31753 •

Kiv: 697-8958800

Γενιές (σόια ή ταράφια) των Βραγγιανών

Του Χριστόφορου Δ. Αλεξάκη

Συνέχεια απ' το προηγούμενο φύλλο

Οι οικογένειες των **Στουμπαίων** που κατά την παράδοση προέρχονται απ' την Ήπειρο (Αρτα) και πέρασαν στα κάτω χωριά, αρχικά κατοίκησαν στο συνοικισμό των Αγίων Αποστόλων. Μάλιστα η βρύση του συνοικισμού ονομάζεται μέχρι σήμερα Στουμπέικη. Μετά την καταστροφή του συνοικισμού από κατολίσθηση κατοίκησαν στην περιοχή της Κουστέσας.

Εκεί προς τα 1860 ήρθε στα Βραγγιανά η οικογένεια του Γερό-**Βαγγελού Γούλα** που κατοίκησε αρχικά στην ακριανή θέση Μεράντζες.

Την ίδια εποχή ανέβηκαν στην περιοχή μας οι οικογένειες του **Μπούκα**, τεχνίτη σιδηρουργού και οργανοπαίκτη, του **Τσιουγκρή**, του **Μπαλατσού**, του **Γατή**, του **Ρεντίφη** και του **Χασναφέρη**.

Εκεί γύρω στα 1870 κατοίκησαν στα Βραγγιανά οι **Ζαμπακαίοι**, οικογένεια ραφτών. Έραβαν τα καλοκαίρια από σπίτι σε σπίτι στο χωριό και στα βλάχικα κονάκια και το χειμώνα έκαναν περιοδείες στα χειμαδιά των κτηνοτρόφων.

Στα τέλη του 19ου αιώνα κατοίκησαν στο χωριό οι οικογένειες **Σταυρακάκη**, **Τέκκα** και **Φωλή**, που λίγο πριν τον παγκόσμιο πόλεμο του '40, έφυγαν πάλι απ' το χωριό.

Απ' τους τσελιγκάδες, οι πιο πα-

λιές οικογένειες που ανέβαιναν στα βουνά μας, ήταν των **Μαλαμούληδων**, των **Ακριβαίων**, των **Μποταίων** και άλλων. Οι Μαλαμούληδες είχαν αγοράσει το τσιφλίκι στην Οξούλα από Τούρκους γεγονός που φανερώνει ότι ανέβαιναν πολύ πριν τα 1800 στην περιοχή. Ήταν οι πιο ονομαστοί απ' τους κτηνοτρόφους όχι μόνο των Βραγγιανών, αλλά και όλης της Ελληνικής επικράτειας. Τα κοπάδια τους ανέβαιναν στα Κριθάρια όπως είχαν καθοριστεί οι βοσκές απ' τα 1925. Πιο πριν ξεκαλοκαίριάζαν στον Έλατο, όπου επίσης έμεναν οι Ακριβαίοι και οι **Ζυγογιανναιοί**. Τα κονάκια τους ήταν ζωντανά ως τα 1960 περίπου. Είχαν και σπίτι στις Στανάδες.

Οι Ακριβαίοι, παλιά επίσης οικογένεια με πολλά κοπάδια, είχαν βοσκήσιμες εκτάσεις και σ' άλλες περιοχές, όπως τα γνωστά ως μεράδια του Ακριβίου στο Ντεληδήμου, αλλά και χωράφια σε διάφορες τοποθεσίες των Βραγγιανών. Στο χωριό είχαν αγοράσει γύρω στα 1870 τα κτήματα και τα σπίτια του παλιού Βραγγιανίτη **Μανθέα** στην Αγία Παρασκευή, που εκείνη την εποχή περίπου είχε φύγει απ' το χωριό. Τότε υποχρεώθηκαν όλοι οι τσελιγκάδες να κατοικήσουν στα χωριά για ν' αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της ληστείας γιατί θεωρούνταν όλοι ως υποστηριχτές των ληστών.

Απ' τα 1850 και μετά περίπου ανέβαιναν με τα κοπάδια τους στην Καρυά οι τσελιγκάδες **Μποταίοι**, **Αραπιτσαίοι**, **Κορκαίοι** και **Καραμπαίοι**, που συνέχισαν μέχρι και τα 1970 περίπου. Για να θεωρούνται δε δημότες και να μη φορολογούνται με βαρύ φόρο ως ετεροδημότες αγόραζαν και κάνα χωραφάκι στην περιοχή. Έτσι οι Μποταίοι είχαν χωράφια στην Κρανιά και οι Καραμπαίοι στην Κουστέσα.

Την ίδια περίπου εποχή ανέβαιζαν τα κοπάδια τους στην περιοχή για καλοκαιρινές βοσκές οι τσελιγκάδες **Χαλιμουρδαίοι** που κατοικούσαν από παλιά στην ίδια τοποθεσία που έχουν και σήμερα τα κονάκια τους γνωστή ως Χαλιμουρδέικα. Κλάδος αυτής της οικογένειας κατοίκησαν και μόνιμα στο χωριό.

Η οικογένεια **Επισκόπου ή Ντούλα** που ανέβαινε στη Γούβα ήρθε γύρω στα 1900 και μετά τον πόλεμο του 40 δεν ξανανέβηκε.

Ο τσελιγκας **Παρθένης** που ανέβαινε κι αυτός στη Γούβα ήταν κλάδος των άλλων Παρθεναίων και ανέβηκε απ' την Καλημπλιά όπου είχε χωράφια και σπίτι.

Οι τσελιγκάδες **Αλεξάιοι** που ξεκαλοκαίριάζαν στη Μπορμποτσιλιά, στο Ξοδιάσελο και στον Έλατο αργότερα, ήταν κι αυτοί μέλη της μεγάλης αυτής οικογένειας που ξεκίνησαν από χωριάτες.

Πάντως όλοι οι κτηνοτρόφοι, ήταν νόμιμοι δημότες της κοινότητας και γραμμένοι στα μητρώα και αργότερα στα Δημοτολόγια του χωριού.

Στα Μητρώα του χωριού αναφέρονται και άλλα ονόματα κτηνοτρόφων που ανέβαιναν περιοδικά στα βουνά μας, όπως **Γιγής**, **Φλώρος**, **Ζιαζιάς**, **Λιλής**, **Κολοτσής**, **Μπούκλας**, **Τζαθέλλας**, **Ζήσης**, **Ζαρογιάννης**, **Μανίκας** **Κλεφτοδήμος** και **Χαλδατζής**, που απ' τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα, 1930 περίπου άλλαξαν τόπους διαμονής και δεν ξανανέβηκαν στην περιοχή μας.

Τέλος μέχρι στα 1950 περίπου ανέβαινε σαν συνεργάτης του Μαλαμούλη στην αρχή και αργότερα με το δικό του μικρό κοπάδι ο **Αναστάσιος Δούλος**.

Η οικογένεια **Μαγκόγια** ανέβηκε στα Βραγγιανά γύρω στο τέλος του 19ου αιώνα.

Τα λίγα αυτά ακούσματα έφτασαν στ' αυτιά μου στα 1955 όταν γράφονταν τα Δημοτολόγια της κοινότητας και ο κάθε αρχηγός οικογένειας του χωριού μας έρχονταν να κάνει τη δήλωσή του για τους πρόγονους του και τους απογόνους του φυσικά, μα και τους στενούς συγγενείς, κι ο καθένας έλεγε τη μικρή του ιστορία. Έτσι σήμερα έγραψα όσες θύμησες μούρβαν στο νου από κείνα τα χρόνια.

Πολιτιστικό διήμερο για την Ευρυτανία στην Αθήνα 23-24 Νοεμβρίου 2007

Με πρωτοβουλία της Πανευρυτανικής Ένωσης και σε συνεργασία με την Εταιρεία Ευρυτανών Επιστημόνων και την Ομοσπονδία Ευρυτανικών Συλλόγων πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα το διήμερο 23-24 Νοεμβρίου 2007 πολιτιστική εκδήλωση αφιερωμένη στο Ευρυτανικό βιβλίο και το θέατρο.

Την πρώτη ημέρα (23 Νοεμβρίου) στην αίθουσα ΟΜΗΡΟΣ του ξενοδοχείου Τιτάνια, παρουσιάστηκαν 3 ευρυτανικά βιβλία τα οποία και τα τρία, είχαν ειδικό «**Βραγγιανίτικο**» ενδιαφέρον. Πρώτο παρουσιάστηκε το βιβλίο της **κ. Μαρίας Παναγιωτοπούλου - Μποτονάκη**, δρ. φιλολογίας, προϊσταμένης των Γ.Α.Κ. ν. Ευρυτανίας, «**Βιβλιογραφικός οδηγός Ευρυτανίας**», με παρουσιάστρια την ομότιμη διευθύντρια του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών **κ. Λουκία Δρούλια**. Στον οδηγό καταγράφονται 1531 «Ευρυτανικά» λήμματα από τα οποία πάρα πολλά έχουν «Αγραφιώτικο» περιεχόμενο και ειδικότερα «Βραγγιανίτικο». Στους αρ. 31 και 1399 καταλογογράφονται αντιστοίχως τα βιβλία που εξέδωσε ο σύλλογός μας «**Αναστάσιος Γόρδιος**», «**Πρακτικά ιστορικής και αναπτυξιακής διημερίδας 25-26 Ιουλίου 2001, Βραγγιανά Αγράφων**» και «**ο Αναστάσιος Γόρδιος και η περιοχή των Αγράφων**», Πρακτικά Ημερίδας

στα Μεγάλα Βραγγιανά 25 Ιουλίου 2004.

Στην συνέχεια ο **π. Κων. Δ. Βαστάκης** με εισήγηση του καθηγητή **κ. Ηλία Λιάσκου** παρουσίασε το βιβλίο του **κ. Γιώργου Αθανασιά**, «**Ο Πατροκοσμάς οδοιπόρος στα δύσβατα Ευρυτανικά μονοπάτια**». Μεταξύ των άλλων στο βιβλίο του **κ. Αθανασιά** περιλαμβάνεται και το πέρας του **π. Κοσμά** από τα Βραγγιανά είτε ως μαθητή στη σχολή Βραγγιανών είτε μέσα απ' τις περιοδείες του.

Κατόπιν ο **κ. Ελευθ. Φούκας**, διευθυντής του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους παρουσίασε τους εισηγητές του τρίτου βιβλίου «**Η Βούλπη και η Παλαιοκατούνα Ευρυτανίας - Ιστορικά και Λαογραφικά στοιχεία**» του **κ. Παύλου Νταλλή**, τον **κ. Κλεο-**

Άποψη απ' το ακροατήριο

μένη **Κουτσούκη** ομότιμο καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου και **Δη-**

μήτηρ Τσέλιο πάρεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Με την Παλαιοκατούνα και τους κατοίκους του μεγάλο πνευματικό σύνδεσμο είχε ο Βραγγιανίτης λόγιος ιερομόναχος **Αναστάσιος Γόρδιος** (1654-1729) όπως αυτό προκύπτει από την μελέτη των επιστολών του. Ιδιαίτερως θερμή προσωπική σχέση είχε με τον **ιερέα Αλέξιο** († 27 Ιανουαρίου 1715) από το Παλαιοκάτουνο και τον επίσης ιερέα, γιο του Κώνστα.

Την 2η ημέρα από το θεατρικό τμήμα του Πολιτιστικού Συλλόγου Καρπενησίου παρουσιάστηκε με επιτυχία το έργο «Ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας». **Κ.Σ.Τ.**

Η **κ. Λουκία Δρούλια** παρουσιάζει τον «**Βιβλιογραφικό Οδηγό Ευρυτανίας**». Εξ αριστερών της η προϊσταμένη των ΓΑΚ Ευρυτανίας **κ. Μαρία Παναγιωτοπούλου-Μποτονάκη**

Οσίου Ευγενίου του Αιτωλού Επιστολαί

Εισαγωγικόν σημείωμα

Πυκνή είναι η επικοινωνία του Οσίου Ευγενίου εκ Βραγγιανών με πρόσωπα κατέχοντα υψηλάς εις την Εκκλησιαστικήν Ιεραρχίαν θέσεις και Πολιτικά Αξιώματα, αλλά και απλούς ανθρώπους, ιερωμένους και λαϊκούς. Εις τας επιστολάς του, αναλόγως της θέσεως και της παιδείας των αποδεκτών του, χρησιμοποιεί γλώσσαν άλλοτε αρχαιοπρεπή, αρχαίζουσαν και άλλοτε απλουστέραν, εγγιζούσαν την ομιλουμένην της εποχής του.

Την εις τα γραπτά κείμενα του Οσίου Ευγενίου γλωσσικήν πολυμορφίαν επισημαίνει ο προσφιλής μαθητής και φιλοστόργως βιογραφήσας τον διδασκαλόν του Αναστάσιος Γόρδιος γράφων ότι εκ των επιστολών του άλλα είναι συντεταγμένα «ελληνιστί» μεν εννοεί εις την αρχαίαν (αρχαίζουσαν) γλώσσαν συντεταγμένας, «χυδαϊστί» ή «μιξοβαρβαριστί». Και «ελληνιστί» μεν εννοεί τας εις αρχαίαν (αρχαίζουσαν) γλώσσαν συντεταγμένας, «χυδαϊστί» δε τας εις δημώδη λόγον, την μετ' ιδιωματοισμών καθομιλουμένην γλώσσαν του καιρού του.

Και εις τας δύο γλωσσικές μορφάς ο λόγος του Ευγενίου με την ιδιάζουσαν τεχνικήν και πρωτοτυπίαν, διανθιζόμενος με εικόνας και παρομοιώσεις από τον φυσικόν κόσμον, την αγροτικήν ζωήν και τον ποιμενικόν βίον, προσλαμβάνει προσωπικόν ύφος και αποβαίνει ανεπανάληπτος.

Ο Ευγένιος εις την παρατιθεμένην επιστολήν απευθύνεται προς τον εις Τρίκαλα ιερέα Ιωάννην, εκφράζων εις οικείον τόνον το εύλογον παράπονόν του, διότι η προς εκείνον αγάπη του δεν ευρίσκει την εύλογον ανταπόκρισιν. Δεν παραλείπει μάλιστα, κατά την συνήθειάν του, να παρεμβάλλη σκέψεις εποικοδομητικές με θεώρησιν και των εγκοσμίμων υπό το πρίσμα της αιωνιότητος και να ανάγη εις περιωπήν την αξίαν της ειλικρινούς φιλίας και την ευεργετικήν παρουσίαν του φίλου, κατά το λόγιο «ο ευρών φίλον εύρε θησαυρόν».

Το κείμενον της επιστολής:

Βραγιανὰ 1669

➔ **Ἰωάννης ἱερέυς, (Τρίκαλα)**

Εὐλαβέστατε ἱερέων, κύρ Ἰωάννη, υἱγαίνε ἐν Χριστῷ.

Ἡμεῖς ἐθαυροῦσαμεν νὰ ἔχωμεν τὴν ἀγιωσύνην σου εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῶν φίλων, φίλον δηλονότι φιλικώτατον, καὶ ὅχι μόνον ἀπλῶς φίλον· ἀλλὰ ἔμεινε τώρα εἰς ἡμᾶς ἡ ἐλπίδα μόνον, ἐλπίδα πραγμάτων ἔρημος, διατὶ βλέπομεν κατ' ὀλίγον ὀλίγον καὶ ἀπὸ μίαν ἡμέραν εἰς ἄλλη καὶ ἡ φιλία ὅπου εἶχε πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀπομαραίνεται· ἀλλὰ ὁ πόθος ὁ θερμὸς καὶ ἡ διάπυρος ἀγάπη ἡ ἐδική μας, ὅπου ἔχομεν πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου, εἶναι πάντα νεαρά καὶ νέα. Δὲν ἐθάρρουν ἐγὼ ποτὲ τόσον μάλιστα καιρὸν νὰ μὴν ἀνέβης ἐδῶ εἰς τοῦτα τὰ ἀχρεΐαστα Ἰγγραφα, νὰ σὲ ἀπολαύσωμεν καὶ νὰ μᾶς ἀναπαύσης τὸν πολὺν πόθον· ἀλλὰ, ἐγὼ καθὼς βλέπω, μᾶς ἐξέγραψες ἀπὸ τὴν μνήμην σου καὶ ἀπὸ τὸν λογισμὸν τῆς ψυχῆς σου· μᾶς ἐξέγραψες ὅμως ὡς ἀχρεῖους φίλους καὶ γνωρίμους ἀνωφελεῖς· μᾶς ἐξέγραψες, νὰ εἰπῶ, ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ψυχῆς σου, καθὼς ἄφηκαν ἄγραφα καὶ τὰ Ἰγγραφα τοῦτα οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι χωρογράφοι. Ἐλα γοῦν, παρακαλῶ, ἔλα πρὸ τοῦ χειμῶνος ἤ, νὰ εἰπῶ καλύτερα, πρὸ τοῦ θανάτου. Μὴν ἀμελῆς ποτὲ σου καὶ ὀκνεύης τὴν συνομιλίαν τῶν πιστῶν φίλων καὶ τῶν γνωρίμων ἀδελφῶν τὴν συμβουλήν· μάλιστα δὲ γίνου πρόθυμος πάντα εἰς ἐκείνους ὅπου σοῦ λέγουσι συμβουλευτικά· «Ὁδεύσωμεν, ἀδελφέ, ὀδεύσωμεν εἰς τὰς ἀγίας αὐλάς τοῦ Κυρίου καὶ μὴ εἰς τὰς ἐμπαθεῖς αὐλάς τοῦ κόσμου τούτου καὶ τοῦ κοσμοκράτορος διαβόλου». Εἰς τοιούτων φίλων συμβουλήν πρέπει νὰ εὐφραίνεται, ἀδελφέ, τὸ πνεῦμα σου πάντα καὶ ἡ καρδία σου νὰ συγχαίρεται, καθὼς ὀρίζει εἰς τοὺς Ἀναβαθμοὺς ὁ θεῖος Δαβὶδ ἢ, νὰ εἰπῶ, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ διὰ τῆς γλώσσης λαλοῦν ἐκεῖνον.

Ἀπὸ τὴν ἀνήλιον καὶ σκοτεινὴν Γούβαν τῶν Βραγιανῶν ἀχξέθ'

Ὁ Εὐγένιος ὑμέτερος ἀδελφὸς καὶ εὐχέτης.

Τὸν πάντιμον γέροντα «...» διὰ τοῦ τιμίου σου εὐχόμεθα στόματος, ὁμοίως καὶ τὴν μητέρα σου.

Τοῦ εὐλαβεστάτου ἱερέως Ἰωάννου εὐλαβῶς δοθήτω εἰς τὴν Ἁγίαν Μαρίνα.

Σχόλια

νὰ ἔχωμεν τὴν ἀγιωσύνην σου= νὰ σὲ ἔχωμεν (εἰς τὰς προσφωνήσεις

τιμητικῶς χρησιμοποιοῦνται αἱ ἐκφράσεις ἡ ἀγιωσύνη, ἡ Σεβασμιότης, ἡ λογιότης).

φίλον ... φιλικώτατον= δια τῆς ἐκφράσεως πλεοναστικῶς υποδηλώνεται ὁ κατ' ἐξοχὴν φιλικὸς δεσμὸς.

ἐλπίδα γραμμάτων ἔρημος= ἐλπίδα διὰ λήψιν γραμμάτων, ἡ ὁποία ἔμεινε ἀνεκπλήρωτος.

ἀχρεΐαστα Ἰγγραφα= Ἡ ἐκφρασις ἐνέχει ὑπερβολήν, χρησιμοποιεῖται δὲ μᾶλλον λογοτεχνικά. Ἄλλωστε καὶ ἀναλόγως φαινομενικῶς βαρείας, ὅπως «ἀνήλιος καὶ σκοτεινὴ Γούβα» «χρησιμοποιοῦνται ὡς λογοτεχνικά εὐρήματα. Κατὰ βάθος ὁ Ευγένιος ἀγαπᾷ τὰ Ἰγγραφα, ὅπου ἐπὶ μακρόν ἐγκατεβίωσε καὶ διὰ τῶν Σχολῶν καὶ τῆς προσφορᾶς τοῦ ἐγένετο ὁ δημιουργὸς τῆς αἰγλής τῶν.

ἀχρεΐαστα Ἰγγραφα= ὁ χαρακτηρισμὸς υπογραμμίζει τὴν ἀμέλειαν τοῦ Ἰωάννου νὰ επισκεφθῆ εἰς τὰ Βραγιανὰ τὸν Ευγένιον.

ἀχρεῖοι φίλοι= φίλοι που δὲν εἴμεθα πλέον χρήσιμοι, ωφέλιμοι.

ἄφησαν ἄγραφα τὰ Ἰγγραφα= Ὁ Ευγένιος ὑπαινίσσεται ἐδῶ τὴν ἀποψιν ὅτι ἡ περιοχὴ τῶν Ἀγράφων ἤδη ἀπὸ τῆς Βυζαντινῆς περιόδου εὐρίσκεται ἐκτὸς τῶν φορολογικῶν καταλόγων τῆς Αυτοκρατορίας.

μὴ ὀκνεύσης= μὴ βραδύνης, μὴ κωλυσιεργήσης (ἀπὸ ἀδιαφορίας).

συνομιλία= ἐπικοινωνία, συναναστροφή.

συμβουλή= συμβουλή, παραίνεσις, διδασκαλία.

γίνου πρόθυμος ... συμβουλευτικά= ὁ Ευγένιος ἀπευθύνει πρὸς τὸν ιερέα Ἰωάννην συμβουλήν, ἡ ὁποία ἐνέχει καὶ διαχρονικὸν χαρακτήρα, νὰ γίνεταί πρόθυμος ἀποδέκτης τοῦ λόγου ἐκείνων, που τὸν συμβουλεύουν διὰ τὴν πνευματικὴν τοῦ οικοδομὴν καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς του. Καὶ ὡς παράδειγμα παραθέτει τὴν συμβουλήν που ἀκολουθεῖ:

«Ὁδεύσωμεν ... διαβόλου»= Δηλαδή ὁ ἄνθρωπος (διὰ τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὴν ζωὴν) πρέπει νὰ ἀκολουθῆ τὰ διδάγματα τοῦ Χριστοῦ (νὰ μὴν εἰς τὰς αὐλάς τοῦ Κυρίου) καὶ νὰ μὴ παρασύρεται ἀπὸ τὴν ἐμπάθειαν τοῦ κόσμου καὶ τὰς μεθόδους τοῦ διαβόλου, ὁ ὁποῖος κυριαρχεῖ καὶ παγιδεύει τὸν ἄνθρωπον.

Εἰς τοιούτων φίλων συμβουλήν... συγχαίρεται= Κατὰ τὸν Ὅσιον Ευγένιον ἡ συμβουλή καλῶν φίλων εὐφραίνει τὴν ψυχὴν καὶ ἀναπαύει τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου. Δι' ἐπιβεβαίωσιν ἀνατρέχει καὶ εἰς τὸν Δαβὶδ, διὰ στόματος τοῦ ὁποίου λαλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον.

Ἐκδοση βιβλίου

Ὁ Πολιτιστικὸς Σύλλογος Βραγγιανῶν «Αναστάσιος Γόρδιος» στα πλαίσια τοῦ ἔργου που προβλέπεται ἀπὸ τὸ καταστατικὸ του, τύπωσε σε ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν τ. 53 τοῦ Θεσσαλικοῦ Ἡμερολογίου καὶ τὸ διαθέτει στοὺς φίλους καὶ τὰ μέλη τοῦ συλλόγου, τὴν εἰσήγησιν τῆς Ἀρχαιολόγου **κ. Καλλιόπης Φλώρου**, στο ἱστορικὸ - Ἀρχαιολογικὸ Συνέδριο «**Ἡ Ευρυτανία καὶ τὰ μνημεῖα τῆς**», Καρπενήσι 19-21 Ὀκτωβρίου 2000, με

θέμα: **Εἰκόνες τοῦ 16ου αἰῶνα ἀπὸ τὰ Βραγγιανὰ τῆς Ευρυτανίας, πρώτη προσέγγιση στὴν τέχνη τοῦ 16ου αἰῶνα στὴν Ευρυτανία.** Ὅποιος ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ ἀνάτυπο μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ στα τηλ. τοῦ Συλλόγου. Θα διατεθεῖ ἐπίσης καὶ στα Βραγγιανὰ τὴν ἡμέρα τῆς εορτῆς τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς.

Αγ. Παρασκευή

Αγ. Ἰωάννης ὁ Θεολόγος

Οἱ τρεῖς μεταβυζαντινῆς ἐκκλησίαι τῶν Μεγάλων Βραγγιανῶν ...χιονισμένες

Ο Άγιος Αναστάσιος ο Γόρδιος

Στα αγιοβάδιστα Άγραφα και συγκεκριμένα στο χωριό Βραγγιανά, γεννήθηκε το 1654 ένας από τους σημαντικότερους λόγιους κληρικούς στην εποχή της Τουρκοκρατίας ο σοφός **Αναστάσιος ο Γόρδιος**.

Στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς ο σημαντικός αυτός σύνδουλος της βασιλείας του Χριστού μας Αναστάσιος αποτέλεσε βασικό στήριγμα των Ρωμιών και του σκλαβωμένου γένους μας. Σύμφωνα με αδιαμφισβήτητες ιστορικές αναφορές και πληροφορίες ο Αναστάσιος Γόρδιος υπήρξε αναμφισβήτητος ο επιφανέστερος μαθητής του Αγίου Ευγένιου του Αιτωλού. Αποτέλεσε θα υποστηρίξαμε σθεναρώς ο φυσικός συνεχιστής του αληθινού ορθόδοξου εκπαιδευτικού πνεύματος, το οποίο κοσμούσε την περιοχή των Αγράφων και την έκανε να ακτινοβολεί σε γη και ουρανό.

Ασκητική μορφή

Ήταν μία φυσιογνωμία θαυμαστή απ' όλους. Η μορφή του ασκητική και ο λόγος του μεστός και ουσιαστικός ταρακουνούσε τις φοβισμένες ψυχές των σκλαβωμένων Ελλήνων. Ο Αναστάσιος Γόρδιος σπούδασε στην Ιταλία γιατρός και εκεί διδάχθηκε τη λατινική αλλά και την αρχαία ελληνική γραμματεία από μεγάλους Έλληνες και ξένους δασκάλους που δραστηριοποιούνταν στο χώρο της Ιταλίας. Ωστόσο, παρέμενε πιστός στα νάματα της Ορθόδοξου πίστης και ήλεγχε τους Έλληνες εκείνους που έπεφταν στα δίκτυα του Παπισμού προκειμένου να εξυπηρετήσουν τη ματαιοδοξία τους. Μάλιστα χαρακτηριζόταν λόγω της σθεναρής στάσης του και των ακλόνητων πιστεύω του στην τριαδική αλήθεια πολέμιος του ισχυρού τότε ξεπεσμένου όμως και αδυνάτου στον ουρανό Παπισμού.

Εκτός της ελληνικής γλώσσας μιλούσε αππαιστώως την γαλλική και ιταλική. Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με την σπουδαία φυσιολογική κατάρτιση που αποκόμισε από την πολυετή εντρυφήση με τα γράμματα τον κατέστησαν περιζήτητο από μεγάλα πανεπιστημιακά κέντρα της αλλοδαπής. Οι προτάσεις αξιοποίησής του ήταν πάμπολλες. Ωστόσο, η σκέψη του σοφού αυτού και ενάρετου ανδρός περιστρεφόταν στην Ελλάδα και ο νους του ήταν αγκιστρωμένος στο σκλαβωμένο γένος μας. Δεν ήθελε να πρωταγωνιστήσει ο ίδιος στην αλλοδαπή αλλά επιθυμούσε διακαώς να συνεισφέρει με κάθε τρόπο στην πνευματική αναβάθμιση και κατάρτιση των κατατρεγμένων Ελλήνων.

Διδαχές

Έτσι, πήρε τη μεγάλη απόφαση να επιστρέψει στον τόπο του, τα Βραγγιανά, στον τόπο εκείνο δηλαδή που ήδη είχαν ανάψει οι πρώτες σπινθήρες του αγώνα για τη λευτεριά. Γιατί από τα Βραγγιανά και τη Σχολή του Γένους που λειτουργούσε άρχισαν να θεμελιώνονται οι αρχές της ελευθερίας και να πνέει η ουράνια μοναδική αύρα που έκανε τους Έλληνες να μεθούν στο πέρασμά της.

Έχοντας αποκομίσει ουσιαστικές γνώσεις ο Αναστάσιος Γόρδιος επιστρέφει λοιπόν για να διδάξει στο Αγιοπνευματικό Πανεπιστήμιο των Μεγάλων Βραγγιανών, ώστε ο σπόρος της Ορθοδοξίας να μην εξαφανιστεί από αυτό τον τόπο. Δίδαξε στο Αιτωλικό, στα Τρίκαλα και στο Καρπενήσι. Μιλούσε για τον Χριστό, την ελληνική ιστορία και καλλιεργούσε, μυστικά την ιδέα του ξεσηκωμού. Οι διδαχές του διασώθηκαν σε πάρα πολλά συγγράμματα που έγραψε προσωπικά και τα οποία φυλάσσονται σήμερα σε μοναστήρια της περιοχής.

Μετάφρασε σε απλή ελληνική γλώσσα τον γιατρό Ιπποκράτη. Στο πλούσιο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται: "Συντομωτάτη έκθεσις Λογι-

κής", "Ρητορική Τέχνη", "Λεξικόν της καθομιλουμένης", "Εγχειρίδια", ορθογραφικά και συντακτικά, "Ιατρικές Συνταγές" και 750 περίπου "Επιστολές", αρκετές των οποίων αναφέρονται σε θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των σχολείων της εποχής.

Συνέταξε στην αρχαία ελληνική και απλή ελληνική γλώσσα βοτανολογικό και ζωολογικό ονοματολόγιο προδρομικό στο είδος του. Επίσης έγραψε τη βιογραφία του αγίου Ευγενίου του Αιτωλού του καλού παιδαγωγού και δασκάλου του και έγραψε διάφορες θεολογικές διατριβές.

Μερικά από τα έργα του Αναστάσιου Γόρδιου εκδόθηκαν στο Βουκουρέστι, στη Μοσχόπολη, στη Βιέννη, ενώ άλλα έμειναν αντιγραμμένα σε κώδικες μοναστηριών ή βιβλιοθηκών. Το κύρος του ως σοφού και λογίου απλώθηκε σ' όλη την Οθωμανική επικράτεια. Ορισμένοι μάλιστα τον παρομοίαζαν και τον σύγκριναν ακόμα και με τον Αριστοτέλη.

Ο Αναστάσιος Γόρδιος αγωνίστηκε να μεταπεισει τους μορφωμένους Έλληνες που είχαν καταφύγει στο εξωτερικό να επιστρέψουν πίσω για να μην αφήσουν στο σκοτάδι τη γενιά μας. Ταυτόχρονα με την πολυποικίλη δραστηριότητά του βοηθούσε πολύτεκνους, στήριζε οικονομικά χήρες μητέρες και αναλάμβανε τη φροντίδα των ορφανών.

Ήταν ο ιατρός των Βραγγιανών όχι μόνο των σωμάτων αλλά και των ψυχών. Ο Αναστάσιος Γόρδιος ήταν κατ' ουσία η ψυχή και ο φύλακας άγγελος των Αγράφων.

Κοιμήθηκε το 1729 και θάφτηκε εκεί στον τόπο που υπηρέτησε και αγάπησε από μικρό παιδί, στα Βραγγιανά, δίπλα στον τάφο του διδασκάλου του Αγίου Ευγένιου του Αιτωλού.

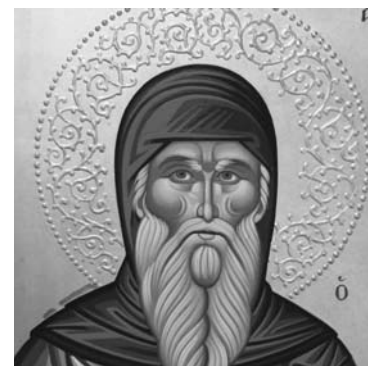
Εκεί φυλάσσεται σήμερα και η θαυματουργική κατά λαϊκή ετυμολογία κάρα του. Η άρρητη ευωδία της κάρας του Αναστασίου Γόρδιου σηματοδοτεί τον άνδρα ως ενάρετο και του προσδίδει την στολή του νυμφώνα του Χριστού, τη στολή της αγιότητας.

Είναι μάλιστα αμέτρητες οι μαρτυρίες ανθρώπων που έσκιψαν ευλαβικά να ασπασθούν την κάρα του μεγάλου ανδρός και βρήκαν την ίαση που αναζητούσαν. Τα δαιμόνια μάλιστα φρίττουν ενώπιον της θέας των ιερών λειψάνων του μεγάλου αυτού σοφού ανδρός.

Είθε η επίσημη Εκκλησία μας καταγράψει την αλάνθαστη συνείδηση των πιστών και σύντομα να τον κατατάξει στα δίπτυχα των Αγίων Της. Διότι στον ουρανό κατά μαρτυρία συγχρόνου ανθρώπου που προσφάτως ιάθηκε από σοβαρή ανίατη ασθένεια ο Αναστάσιος Γόρδιος λογίζεται και είναι ήδη Μέγας.

Τα Άγραφα σήμερα αποτελούν ένα ορθόδοξο μετερίζι και κρύβουν στο διάβα της ιστορίας πολύ καλά το μυστικό πνευματικό οπλοστάσιο που διαθέτουν κατά των δαιμόνων της κάθε εποχής. Επιβεβαιώνουν με τον τρόπο αυτό τα όσα προφήτευσε ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός ότι δηλαδή τα Άγραφα στις δύσκολες μέρες θα σώσουν πολύ κόσμο.

*Αναδημοσίευση απ' την εφημ.
"ΣΤΥΛΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ"*

*Σύγχρονη «αγιογραφημένη»
εικόνα του Αναστασίου Γορδίου*

ΑΓΡΑΦΑ, ΕΤΟΣ 1454/5 μ.Χ.**

Γράφει: ο Ανάργυρος - Γιάννης Δ. Μαυρομύτης

Συνέχεια από το προηγούμενο

Στα προηγούμενα φύλλα της εφημερίδας "ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ" δημοσιεύσαμε απόσπασμα από το φορολογικό κατάστιχο της πόλης και των χωριών των Αγράφων. Η πίεση χρόνου για τη δημοσίευση του αποσπάσματος, είχε ως συνέπεια την παράλειψη κάποιων διευκρινίσεων και σχολίων, απαραίτητων για την πληρέστερη κατανόηση του κειμένου. Αυτό το χρέος προς τους αναγνώστες της εφημερίδας καταθέτω εδώ.

Η επαναλαμβανόμενη, δίπλα στις ονομασίες πολλών χωριών φράση "εκτός φορολογικού καταλόγου", σημαίνει ότι στην προηγούμενη απογραφή το χωριό αυτό ήταν ερειπωμένο ή δεν υπήρχε καθόλου.

1. Οι περιοχές των Αγράφων και του Καρπενησίου, περιήλθαν στην Οθωμανική διοίκηση το 1393 (Γκ. Οστρογκόρσκυ, Ιστορία του Βυζαντινού Κράτους, εκδ. Στέφανος Βασιλόπουλος, 1981, Γ' 250). Τα χωριά που φέρουν την ένδειξη "εκτός φορολογικού καταλόγου" δημιουργήθηκαν μεταξύ των ετών 1420-1454. Τα ερειπωμένα χωριά ή οι νεοπαγείς οικισμοί, δημιουργήθηκαν από χριστιανούς του κάμπου των εύφορων περιοχών της Θεσσαλίας, της Αιτωλίας και της Φθιώτιδας, επειδή εκδιώχθηκαν από τους κατακτητές που

σφετερίστηκαν τα οικιστικά τους κέντρα. "Η εκδίωξη των πληθυσμών από τις εύφορες περιοχές... να αποσυρθούν οι γηγενείς σε απρόσιτες και σχετικά απρόσβλητες ορεινές περιοχές, δηλ. "να πάρουν τα βουνά", όπου και δημιούργησαν νέους οικισμούς.

2. Το κατάστιχο που φυλάσσεται στα Αρχεία του Προεδρικού Συμβουλίου της Κωνσταντινούπολης, απογράφηκε από τον Μουράντ Μπέη, γιο του Τιμούρτας και από τον γραμματικό του Ρουστέμ, το έτος 859 εγίρας, που αντιστοιχεί στη χρονική περίοδο 22-10-1454 μέχρι 10-12-1455 μ.Χ.

3. Η αραβογράμμη γραφή του κατάστιχου λέγεται "**Tevkii**", όπως με πληροφόρησε ο καθηγητής **κ. Γεώργιος Λιακόπουλος**, τον οποίο ευχαριστώ και από εδώ. Η γραφή αυτή χρησιμοποιούνταν για τη σύνταξη φορολογικών καταστίχων.

5. Οφείλω να εκφράσω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στο φίλο μου και εκλεκτό συμπολίτη **Άρη Θ. Υφαντίδη**, ο οποίος με μεγάλη προθυμία μου προμήθευσε από τη Βασιλεύουσα, όπου διαμένει, τους δυο τόμους του εκδοθέντος κατάστιχου του σαντζακίου Τρικάλων και τα αναγκαία βοηθήματα (λεξικά).

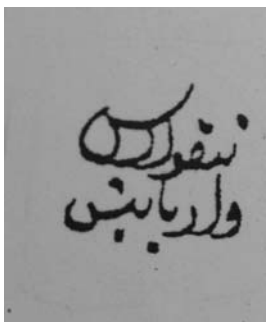
Τα Βαργιάνια

Στο Οθωμανικό φορολογικό κατάστιχο του σαντζακίου των Τρικάλων του έτους 859 εγίρας (1454-5 μ.Χ.), το οποίο δημοσιεύθηκε από Τούρκους ιστορικούς (Τουρκικό Ιστορικό Ίδρυμα, Άγκυρα 2001), περιλαμβάνονται δημογραφικά και οικονομικά δεδομένα για το χωριό μας (Βραγιανιά, Βαλάρι, Καρυά), τα οποία δημοσιεύθηκαν από τον ερευνητή κ. **Ανάργυρο -Γιάννη Μαυρομύτη** στο περιοδικό «Ευρυτανικά Χρονικά», τεύχη 21-22, και αναδημοσιεύθηκαν σχολιασμένα στο φ. 31 της εφημερίδας «Μεγάλα Βραγγιάνια (Ελληνομουσειον Αγράφων)», Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος 2007, σελ. 7

Στο κατάστιχο καταχωρίζονται, στην αραβογράμματη γραφή «Tenki i», και τα ονόματα των αρχηγών (ανδρών) νοικοκυριών, οι χήρες, ως αρχηγοί νοικοκυριών, και οι ενήλικοι ανύπανδροι άνδρες, καθώς όλοι οι παραπάνω αποτελούσαν φορολογικές ομάδες με διαφορετική φοροδοτική ικανότητα.

Προσφάτως, με πρωτοβουλία του κ. Μαυρομύτη και συντονισμένες ενέργειες της «Πανευρυτανικής Ένωσης» δια του προέδρου της κ. **Κων. Παπαδόπουλου**, κατέστη δυνατή η απόδοση των ονομάτων αυτών στην νέα (Λατινική) Τουρκική γραφή από τον κ. **Γεώργιο Λιακόπουλο**, υποψήφιο διδάκτορα της Οθωμανικής Ιστορίας.

Στο επικείμενο (8, 9, 10 Αυγούστου 2008)

Νικόλας Βαργιάνης στην αραβογράμματη γραφή του Tenki i

ιστορικό συνέδριο των Αγράφων, το οποίο συνδιοργανώνουν ο Δήμος Αγράφων, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ευρυτανικών Σπουδών και Ερευνών (ΕΥ.Κ.Ε.Σ.Ε.) και η Πανευρυτανική Ένωση σε συνεργασία με τους τοπικούς Πολιτιστικούς Συλλόγους, ο κ. Ανάργυρος -Γιάννης Μαυρομύτης θα ανακοινώσει αυτά τα ονόματα, με τον ανάλογο σχολιασμό, για όλη την περιοχή των Αγράφων. Εμείς, ως πρόγευση (συναινούντος του κ. Μαυρομύτη) δημοσιεύουμε στο παρόν φ. της εφημερίδας μας, ένα όνομα αρχηγού οικογένειας από τα Μεγ. Βραγγιανιά της

εποχής εκείνης. Πρόκειται για το όνομα Βαργιάνης, το οποίο απαντάται στο ως άνω κατάστιχο, 2 φορές (Νικόλας Βαργιάνης και Αλέκος Βαργιάνης). Άλλες 3 φορές απαντάται ως Βαργιάνος (Νικόλαος, Γεώργιος και Μιχαήλ Βαργιάνος).

Ο Max Vamer στο έργο του, «Die Slaven in Griechenland», αναφερόμενος στη Βάριανη ή Βάργιανη Δωρίδος, υποστηρίζει ότι προέρχεται από το αρχαιοσλαβικό Βορίανη δηλ. τον κάτοικο του δάσους με τα κωνοφόρα.

Ίσως η λέξη να είναι σύνθετη ως **Βαρ** (σλαβ. **Βαρ**= ασβέστης, ασβεστώνας) και Γιάννης ή Γιάννος. Μπορεί να υποθέσει κάποιος ότι χρησιμοποιούσαν τον ασβέστη επαγγελματικώς ή, ως μια ακραία ερμηνεία, το χρώμα του δέρματός τους ήταν πολύ λευκό.

Η περιοχή Βαργιάνια σήμερα

Πιθανότατα, από το όνομα αυτής της οικογένειας ονοματοδοτήθηκε η περιοχή-τοποθεσία Βαργιάνια, απέναντι περίπου απ' την Αγία Παρασκευή και όμορη (ανατολικά) με τον συνοικισμό Στανάδες. Πιθανόν εκεί βρίσκονταν οι κατοικίες τους ή τα καλλιεργήσιμα κτήματά τους.

Ο Εμμαν. Κριαράς στην επιτομή του λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμμάτειας, 1100-1669, ταυτίζει την λέξη βάργια με τη βάρδια (Βεν. vardia) και την αποδίδει ως φρουρά, φύλακας, σκοπός, φρουρά.

Ίσως στα Βαργιάνια, λόγω θέσεως, στην είσοδο του χωριού, να υπήρχε έλεγχος στην πρόσβα-

Τα Βαργιάνια στο χάρτη των Βραγγιανών που δημοσίευσε ο Χριστόφορος Δημ. Αλεξάκης

ση στα Βραγγιανιά, από τους ιδιοκτήτες του χώρου.

Ο Χριστόφορος Δ. Αλεξάκης στο βιβλίο του «**ΒΡΑΓΓΙΑΝΑ ΑΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΡΑΦΩΝ**» αναφέρει ότι: «...στα Βαργιάνια βρίσκονταν τα **Πνευματικάτικα**, ένα μικρό εκκλησάκι, με δυό, τρία κελιά τριγύρω, που χρησίμευε ως ασκητήριο και ησυχαστήριο...». Η προφορική παράδοση († **Νικ. Γ. Αργυρίου, Σπυρ. Αρ. Τσιώλης**) μάλιστα μας παραδίδει ότι στα Βαργιάνια, ο καλόγερος σκότωσε τον Κουτσουράκη. Ο μοναχός του ασκητηρίου, προφανώς αμυνόμενος, σκότωσε κάποιον, μάλλον μεγαλοκτηνοτρόφο της εποχής, ο οποίος επιβουλευόταν τα κτήματα στα Βαργιάνια. Μέχρι πρόσφατα, όταν πέρασε ο δρόμος για την Αγία Παρασκευή, υπήρχαν ερείπια κτηρίων στο δυτικό άκρο στα Βαργιάνια. Τα κτήματα καλλιεργούνταν μέχρι την δεκαετία του 1960, οπότε λόγω της εσωτερικής οικονομικής μεταναστεύσεως των κατοίκων του χωριού προς τα αστικά κέντρα, εγκαταλείφθηκε η καλλιέργειά τους, όπως και των περισσότερων καλλιεργήσιμων εκτάσεων της περιοχής.

Έξι αιώνες μετά, στην εποχή μας, το όνομα αυτό πλέον δεν διατηρείται στα Μεγ. Βραγγιανιά. Όμως «**επιζεί**», έστω και ασυνείδητα, στην τοπική ιστορική μνήμη, μέσω της ονομασίας της τοποθεσίας **Βαργιάνια**.

Κων. Σπ. Τσιώλης

Άγγελος Ελεφάντης (1936-2008)

Απεβίωσε σε ηλικία 72 ετών, στις 29 Μαΐου 2008, μια ομολογουμένης (ακόμη και από εκείνους που δεν συμφωνούσαν με τις απόψεις του) πολύ σημαντική μορφή της ελληνικής διανόησης, ο ευρυτανικής καταγωγής **Άγγελος Ελεφάντης**.

Γεννήθηκε τον Νοέμβριο του 1936 στο Καρπενήσι. Ο πατέρας του Γιώργος ήταν δικαστικός. Σπούδασε στην Νομική Αθηνών, από την οποία αποφοίτησε το 1964. Κατόπιν πήγε στο Παρίσι, όπου σπούδασε ανθρωπολογία και κοινωνιολογία στη Σορβόνη και ιστορία στην École Pratique des Hautes Études. Συμμετείχε στην έκδοση των περιοδικών Ελληνική Παρουσία, Πορεία, L' Autre Grèce και Αγώνας. Ήρθε στην Ελλάδα το 1974. Από τον Μάιο του 1976 ήταν μέλος της συντακτικής επιτροπής και στην συνέχεια, μέχρι τον θάνατό του, διευθυντής και εκδότης του περιοδικού «**Ο Πολίτης**», καθώς και των ομωνύμων εκδόσεων, ιδρυτικό μέλος και βασικός συνεργάτης της εφημερίδας Η Εποχή, του περιοδικού Κάππα και των ενθεμάτων της εφημ. Η Κυριακάτικη Αυγή. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος των Αρχείων Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (ΑΣΚΙ). Το 2004 ήταν υποψήφιος του ΣΥΡΙΖΑ στο ν. Ευρυτανίας. Απέκτησε δύο παιδιά, τον Νικόλα και την Άννα.

Η συμβολή του Άγγελου Ελεφάντη στον τομέα των ιδεών, της πολιτικής και της πολιτικής σκέψης υπήρξε καιρία. Το συγγραφικό του έργο είναι ογκώδες, με άρθρα, δοκίμια, μελέτες και την επιμέλεια, μετάφραση και έκδοση πλήθους σημαντικών έργων.

Κ.Τ.

Ο αείμνηστος Άγγελος Ελεφάντης με τον πρόεδρο της Πανευρυτανικής Ένωσης Κων/νο Α. Παπαδόπουλο

Ἐν πλῶ

Από τον συγγραφέα **Γιάννη Β. Καρύτσα** γνωστό σ' εμάς τους Μεγ. Βραγγιανίτες από το έργο του «**Οι Αιτωλοί Διδάσκαλοι Ευγένιος Γιαννούλης, Αναστάσιος Γόρδιος, Χρύσανθος ο Αιτωλός, η εποχή τους και το έργο τους**», Αθήνα 2002, λάβαμε την ποιητική του συλλογή με τίτλο «**Ἐν Πλῶ**», προϊόν της προσπάθειάς του να μετουσιώσει μέσω της ποιητικής διαδικασίας, την αίσθηση των πραγμάτων, την συγκίνηση, τη μουσικότητα και την τρυφερότητα για την ζωή, την φύση και τον έρωτα... Δημοσιεύουμε δείγμα της ποίησής του από το ποίημα: «Γενέτειρα».

Γενέτειρα

Περήφανη, πεντάπικρη, καρπός του Απολλώνιου,
ρίζα του πρωτοήλιου μου, αιμοσταλαγμένη,
πάνω στα καταρράχια σου φυτρών' αμάραντος ανθός
κι είν' ο καημός σου απλάνταχτος
κι ο στεναγμός σου ζωντανός.
Δικοί σου οι κάμποι, τα βουνά κι οι λαγκαδιές
δικές σου, κι οι νιοί με σταυραετών φτερά,
με γερακιών σβελλάδα, που δρασκελούν τα πέλαγα
και των γκρεμνών τις σάρες, τα ύψη και τις απλωσιές
και των καταρραχιών, αντάρτες και ησικώματα.
Φύτρα μου γέννα ηλιόσταλη, το σύθαμπο σε παίρνουν
στην αγκαλιά τους τα βουνά και σε γλυκοκοιμίζουν
πέρα στ' Αραποκέφαλα, της Κυρα-Βγένας οι κορφές.
.....